

Nespaľujme odpad, kompostujme!

Ako sa vyhnúť zadymeným údoliam vždy na jar a na jeseň a ako si vyrobiť kvalitné hnojivo

K typickému koloritu nášho vidieka patrí hustý biely dym, ktorý sa valí vždy na jar a na jeseň zo záhrad. zhrabe sa lístie, tráva, pomedzi to nejaký a šup na oheň. Keďže je to vlhké, ťažko to horí – skôr tlie a dymí. Aby to lepšie horelo, prihodí sa plastová fľaša, téglik od jogurtu, prípadne staré topánky. Stačí nízky tlak a údolia sú zahalené v dyme. Romantika vidieka sa stráca, pocity pokoja nahrádza beznádej, keď nie je možné uniknúť a zostáva len dýchať, čo sused „navaril“. Bohužiaľ takýto obraz nie je iba výsadou vidieka, ale je bežnou realitou aj v záhradách mesta Banskej Štiavnice.

Spaľovanie odpadu je hlboko zakorenené v ľuďoch ako určitý očistný rituál pre ich záhradu, vždy na jar a na jeseň. „Veď sa zničia choroboplodné zárodky a škodcovia“ myslia si mnohí. Je to však skutočne tak? neexistuje žiadne iné riešenie, len dýchať zlý vzduch? Aké sú dôsledky takého spaľovania?

Je pálenie lístia a trávy skutočne očista záhrady?

Tým, že priložíme vlhký materiál (lístie, tráva, čerstvé konáre), poklesne teplota v ohnisku, oheň nehorí plameňom ale tlie a dymí. Za nízkych teplôt vzniká široká paleta jedovatých látok – od oxidu uhoľnatého až po rôzne cyklické aromáty a dioxíny, ktoré pretrvávajú v prostredí desiatky rokov. Ich tvorba je umocnená vtedy, ak sa v ohnisku nachádza aj iný odpad – najmä plasty a guma. Vtedy je dym plný jedov, ktoré vzápätí sadajú na našu záhradu, na záhrady našich susedov a zamorujeme si nimi svoje okolie. Pred zlým ovzduším sa nedá ujsť, nie je možné vyvetrať, keďže vzduch, čo prichádza zvonku je oveľa horší ako ten, čo je vnútri. Preto radšej žijeme v smrade alebo si ničíme telo jedmi. Kvôli predstave „očisty“ zakorenenej hlboko v ľuďoch.

Viac informácií môžete nájsť na www.priateliazeme.sk/spz/files/Nespalujme_odpady_letak.pdf

Existuje iná alternatíva?

Samozrejme, že áno. **Kompostovanie.** Zhrabané lístie či tráva sú dobrým materiálom pre náš záhradný kompost. Pri správnom kompostovaní prebieha proces rýchlo, teplota kompostu vystúpi na 40 až 50 °C, kedy sa ničia choroboplodné zárodky. Kompost je plný dážďoviek, chvostoskokov a iných drobných organizmov, ktoré rozkladajú organickú hmotu a premieňajú ju na výživný substrát prospešný pre rastliny – kompost.

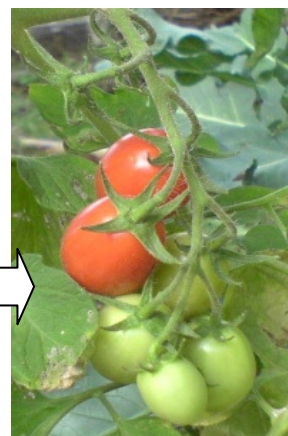
Bez kvanta štiplavého dymu, bez toxického popola (ak spaľujeme aj plasty a gumu), bez zápachu. Správne vedený kompost nesmrdí.

bioodpad

kompost

úroda

Ako správne kompostovať?

Je to celkom jednoduché. Stačí dodržať niekoľko princípov:

- správny pomer uhlíkatých a dusíkatých surovín – je to ako chlieb s maslom a syrom: chlieb sú uhlíkaté suroviny, syr a maslo dusíkaté:

uhlíkaté suroviny: stará tráva, suché lístie, drevná štiepka, slama – suché a drevnaté materiály

dusíkaté suroviny: šupky z ovocia a zeleniny, zvyšky z kuchyne, zelená tráva, hnoj – šľavnaté materiály s vysokým podielom vody

Najedli by sme sa aj so suchého chleba, ale nie je to ono. Podobne aj suché lístie či slama postupne zhnieje, ale aj doň pridáme dusíkaté suroviny, rozkladné procesy sa rozbehnú oveľa rýchlejšie a o týždeň po založení kompostu v ňom môžeme dosiahnuť teploty 40 – 50 °C.

Pre správne namiešanie môžeme uhlíkaté suroviny dočasne skladovať pri komposte (samotné sa rozkladajú pomaly) a pridávať ich postupne k dusíkatým v priebehu ich vzniku – napr. zvyšky z kuchyne. Ak chováme psa či iné zviera, môžeme pridávať jeho trus. Výborným urýchľovačom

kompostovacieho procesu je hnojovica (moč zvierat), ktorou môžeme v nezriedenom stave kompostovanú kopy občas zaliať.

- dostatočný prístup vzduchu – kompostovací proces potrebuje vzduch. Zabezpečíme ho najlepšie prehodením kompostovanej kopy, čím sa materiál aj premieša. Preto je dobré kopy raz za 1 – 2 mesiace prehodiť, minimálne však na jar a na jeseň. Dostatočný prísun vzduchu zabezpečí aj to, že kompost nezapácha. Pri nedostatku vzduchu, zlej surovínovej skladbe (priveľa dusíkatých surovín, zľahnutá kompaktná masa) či zamokreniu dochádza k hnitiu (nie kompostovaniu) a zápachu.
- dostatok vody – pri zamokrení kompost zapácha (zlý prístup vzduchu), pri vysušení sa zas kompostovací proces zastaví. Optimálne je kompost vlhký, nie mokrý ani suchý. Pre zabránenie vyschnutiu je vhodné umiestniť kompost na tienisté miesto. Na zrejúci kompost môžeme zasadiť tekvice, zatieniť ho a poskytnúť bohatú úrodu.

Rôzne kompostoviská

Kompostovať môžeme len tak na kope, alebo si môžeme zhotoviť kompostovisko z dosák, či kúpiť plastový kompostér. Kto má trochu času a nevie, čo s orezanými konármi na jar, môže si z nich zhotoviť kompostovisko tak, že hrubšie konáre sa pozatĺkajú do zeme ako kostrové a z tenších sa vypletú steny.

Kompostovisko zhotovené z konárov – najlepšie lieska, vrbá, ale môžu byť aj orezané konáre z ovocných stromov, javora a pod.

Kompostovisko zhotovené z dosák

Kompostér z recyklovaného plastu

Návod ako si zhotoviť kompostovisko z dosák nájdete na www.priateliazeme.sk/spz/files/080101-gwc-postavte-si-komp-3-a4.pdf.

Viac informácií o kompostovaní, podmienkach a surovínovej skladbe nájdete na www.biodpady.sk/kompostovanie.